

Lad mig også sige et par ord om Arktisk Råd, en international organisation bestående af de otte nationer med besiddelser omkring Nordpolen:

En af de væsentlige opgaver for denne organisation er miljøovervågning, minituose og gennemgribende undersøgelser af tungmetalpåvirkningen af det arktiske miljø.

Det er blevet påvist – sort på hvidt, så at sige – at forureningen fra de store industrielle centre i Europa og Nordamerika truer vores sårbare natur og havpattedyrene og dermed hele fødekæden for den arktiske befolkning. Her må Danmark og Grønland i fællesskab tage førertrøjen på. I et tæt samarbejde med de andre medlemslande i Arktisk Råd kan og skal vi dæmme effektivt op for denne alarmerende udvikling.

Arktisk forskning er et højt prioriteret område, som nok burde fortjene større politisk opmærksomhed. Statsministeren talte under sit ophold i Nuuk denne sommer om vigtigheden af at virkeliggøre en ny, global bevidsthed om at sikre de oprindelige folk deres rettigheder. Og jeg vil godt i dag pege på, at netop rettighedsspørgsmålene og Grønlands folkeretsforhold forskningsmæssigt er et stærkt nødlidende område. Men den grønlandske retsvæsenkommission gør et stort og dygtigt arbejde for at kulegrave hele området og komme med forslag og anbefalinger til et tidssvarende retsvæsen, men forskningen halter.

Det er en politisk prioritet, at den fri forskning skal gives muligheder. Dette blev udtrykkeligt pointeret af udenrigsministeren efter udgivelsen af DUPI-rapporten »Grønland under den kolde krig«, men specielt rettighedsforskningen har trange kår. En dansk-grønlandsk indsats på dette område ville i sandhed være i harmoni med Danmarks rolle i det internationale rettighedsarbejde.

Og så lige et par ord om forårets store slagnummer herinde på Christiansborg og ikke mindst i pressen: behovet for en renovering af den grønlandske boligmasse, skolerne, elværkerne, kajanlæggene, og hvad ved jeg, bygget af staten i tiden før hjemmestyret – en opgave, som vi mener at staten også har et ansvar for. Ingen er vist i tvivl om, at det er og bliver en bekostelig affære.

Derfor har Grønlands hjemmestyre allerede nu afsat et beløb i størrelsesordenen 300-400 mio. kr. på næste års finanslov til opstart af de mest nødvendige opgaver. Og som statsmini-

steren nævnte i sin åbningstale, har regeringen og hjemmestyret indgået en aftale om en kulegravning af renoveringsbehovet i Grønland. Resultatet af dette arbejde skal ifølge aftalen foreligge i marts måned næste år.

Jeg vil godt benytte denne lejlighed til at appellere om at fremskynde kulegravningsarbejdet, således at der åbnes mulighed for dansk medvirken til finansiering allerede i forbindelse med finansloven for 1999. Jeg ser faktisk ingen grund til, at et udredningsarbejde, som allerede for en stor dels vedkommende er gennemført, skal trækkes unødigt længe ud. Her er der også tale om politisk vilje til at agere hurtigt, og jeg har fornemmet, at der reelt er en bred politisk vilje herinde til at tage hul på denne fælles opgave.

Lad mig slutte med for en stund at vende tilbage til den gryende grønlandske debat om større selvstændighed:

Nogle har allerede sat årstal på deklarationen af Grønlands selvstændighed, andre er mere forsigtige eller måske mere tænsomme, men alle spørger vi os selv: Hvordan gør vi, og hvad er det, vi ønsker af vores fremtid?

For mig er det vigtigt, at vi ikke allerede fra starten, i første fase, sætter os fast på en dato, for vi kan blive frygtelig skuffede og frustrerede, hvis den ikke holder. Dagen skal tidsnok dukke op i horisonten. Det vigtigste er, at alle deltager i debatten, alle generationer – de, der er født og opvokset under kolonitiden, de, der er født og opvokset efter 1953, og ikke mindst hjemmestyregenerationen. Og mindst lige så vigtigt er det, at vi tager os den fornødne tid til debatten.

Statsministeren har ret i, at diskussionen også i vort tilfælde først og fremmest skal føres i Grønland og blandt grønlænderne, men Danmark og danskerne bør i historiens lys også overveje fremtiden som en del af rigsfællesskabet, som en del af Norden, som en del af Europa og – trods sin geografiske lidenhed – som en vigtig deltager i det internationale, det globale, samarbejde.

Som med optakten til hjemmestyret skal vi jo på et eller andet tidspunkt sætte os ned og snakke tingene igennem og forhandle, så hvorfor ikke allerede nu tage hul på spørgsmålene: Hvad indebærer Grønlands selvstændighed, hvad indebærer Grønlands suverænitæt for Danmark og for Grønland?

Jeg vil hermed opfordre alle, der har interesse for rigsfællesskabet – og det er ikke kun